

szempont, amely pl. a földrajzi, vegytani órákon, kirándulásokon mindenkor érvényesül. Természetesen minden elméleteskedés nélkül, alkalmilag és közvetlen szemlélet alapján értékes a geológiai ismeretnyújtás (városon pl. a csatornázás vagy egyéb ok miatt történő földmunkák megfigyelése, szobrok, épületek anyagának megbeszélése). Szükséges volna a tanítóképzőkben erre jól előkészíteni a tanítókat.

Női gazdasági tanfolyamok Angliában. Az angol leányiskolákban mind nagyobb mértékű a gazdasági irány. A természet szeretetét már az ovodákban oltják a leányokba: rájuk bíznak egy kis gazdaságot vagy virágoskertet. A természetrajzi dolgok megbeszélése mindig a szabadban történik. Az elemi leányiskoláknak óriási virágos és veteményes kertek állnak rendelkezésükre. A kertek jövedelméből fedezik a munkáltatás és eszközök költségeit. Vannak iskolák, melyekben a leánykák *tejgazdaságot* folytatnak, másutt meg fiútanulók majorságot nevelnek. Évenként díjjal tüntetik ki azt az iskolát, melynek kertje vagy gazdasága a legjobban virágzott. A fizikai és kémiai órákat is lehetőség szerint a szabadban tartják. Hogy megmutassák a leánykáknak, hogy bizonyos növények termesztésére csak bizonyos minőségű földek alkalmasak, tavakat, mocsarakat, sziklapartokat helyeznek el a speciális flóra feltüntetésére. Séták, kirándulások szervezésére is nagy gondot fordítanak. A gazdasági tanerők egyetemi gazdasági fakultáson vagy nyári kurzuson szerzik meg a szükséges ismereteket. (J. Morin, Revue Univ. 1914.) K. G.

VEGYES.

A típusok osztályozásához. Vértes O. József «A gyógyító pedagógia fogalma és köre» c. tanulmányában (I. M. P. 1915) a 143. lapon az abnormalitásnak, normalitásnak és hipernormalitásnak grafikus ábrázolását mutatja be. Erről eszembe jut az az analog osztályozás, melyet több mint 10 évvel ezelőtt közöltem *Gegenwart und Zukunft der körperlichen Erziehung. Ein universalpädagogischer Reformversuch* (Berlin, Gerdes & Hödel, 1904, 91 lap) c. művevéskémben. Akkor és ott más nézőpontból indultam ki: az egyoldalú testi nevelés túlhajtásaiból, amelyekkel szembeállítottam a léleknek és a szellemnek jogát. Így született meg az «Ankündigung, Ableitung und Bestimmung des neuen Erziehungsideals» (u. o. 54. l.); továbbá «Versuch eines dreiteiligen Mass- und Messsystems» (58. l.) és végre «Klassifikations-Tabelle der Menschheitstypen auf dreiteiliger Grundlage, nebst Analyse der Typen» (61. l.). Ez utóbbihoz csatolt táblázatban t. k. a következő «Übermensch»-típusokat soroltunk fel: «physisches Genie (Kraftmensch), geistiges Genie (Gelehrter), seelisches Genie (Prophet, Märtyrer)». Ezeknek megfelelnek a Vértes gráfikonjában a «Herkulesek, zsenik, szentek». Ez egymástól természetesen egészen függetlenül és önállóan megállapított analog típus-sorozatok között az az érdekes, hogy Vértes az abnormitások tanulmányozásából kiindulva állapította meg, holott én a nagyjában normális emberek között előforduló jellegzetesebb típusokat kutattam.

Kemény Ferenc.